

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH TRUDNYCH,
KRYZYSOWYCH I INNYCH
W ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU**

Wychowanie jest skomplikowanym procesem kształtowania dojrzałej osobowości człowieka, w którym świadomie powinni brać udział przede wszystkim Rodzice i Szkoła. Największe prawa wychowawcze w stosunku do swych dzieci posiadają Rodzice, a Szkoła wspiera ich w dziedzinie wychowania. Musi istnieć spójność oddziaływań wychowawczych między Rodziną, Szkołą i innymi instytucjami wspierającymi ten proces.

Wstęp

W pracy szkolnej nauczyciele - wychowawcy napotykają wiele sytuacji, które powodują dezorganizację procesu dydaktyczno-wychowawczego i nie posiadają jednoznacznych, prostych rozwiązań.

Wpływają zaś negatywnie na naukę uczniów, komplikują życie młodych ludzi, prowadząc do patologii lub zagrożeń takich jak uzależnienia, agresja, przestępczość, nerwice, fobie szkolne itd.

Mając na celu eliminowanie przyczyn i przejawów niewłaściwych zachowań, uczynienie oddziaływań wychowawczych bardziej skutecznymi i trafnymi, opracowano procedury postępowania w sytuacjach trudnych wychowawczo oraz krytycznych. Wypracowane procedury postępowania mają też na celu zwiększenie bezpieczeństwa życia w szkole oraz ułatwienie i ujednolicenie postępowania osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo uczniów. Koordynator ds. bezpieczeństwa opracował procedury, uwzględniając przepisy prawne i statut szkoły.

Pojęcie sytuacji trudnej wychowawczo

Sytuacja trudna lub krytyczna najczęściej zachodzi, gdy nauczyciel spotyka się z niewłaściwymi postawami uczniów, dezorganizującymi pracę na zajęciach lekcyjnych i poza nimi, a także utrudniającymi realizację i przebieg procesu dydaktyczno - wychowawczego.

Cele procedur

- usprawnienie i zwiększenie skuteczności oddziaływań wychowawczych szkoły w sytuacjach trudnych
- wskazanie działań naprawczych (korekcyjnych, terapeutycznych)

- zapobieganie powtarzaniu się zachowań niepożądanych poprzez wskazanie działań profilaktycznych

- wypracowanie metod współpracy ze środowiskiem rodzinnym ucznia

Warunki konieczne do stosowania procedur

Adekwatne postępowanie w sytuacjach trudnych lub krytycznych wymaga dobrego rozpoznania problemu, zdarzenia, pełnej wiedzy na temat ucznia i jego rodziny, rozpoznania motywów postępowania i zastosowania odpowiedniej procedury postępowania. Nauczyciele i wychowawcy mogą wspierać się pomocą pedagoga i psychologa szkolnego, nadzoru pedagogicznego, personelu medycznego, pracowników obsługi szkoły oraz liczyć na wsparcie Policji, Sądu ds. Rodziny i Nieletnich, poradni specjalistycznych.

Skuteczność zastosowania procedur wymaga dobrej współpracy ze środowiskiem rodzinnym ucznia.

Metody, którymi można to osiągnąć to:

- klasowe zebrania integracyjne

- spotkania indywidualne z wychowawcą

- spotkania typu wychowawca - pedagog szkolny - rodzic, które można poszerzyć w zależności od sytuacji o wicedyrektora, nauczyciela uczącego

- wezwania listowne i telefoniczne

- udział rodziców w imprezach szkolnych (uroczystości, pokazy, akademie itp.)

- udział rodziców w wycieczkach szkolnych

- udział rodziców w działaniach wychowawczych szkoły

Spis sytuacji trudnych wychowawczo oraz zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu

1. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NEGATYWNEGO ZACHOWANIA UCZNIÓW NA TERENIE ZESPOŁU SZKÓŁ NR 3 W SANOKU.

2. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU AGRESJI SŁOWNEJ UCZNIA ZESPOŁU SZKÓŁ NR 3 W SANOKU.

3. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA ZESPOŁU SZKÓŁ NR 3 W SANOKU Z UCZNIEM SPRAWIAJĄCYM TRUDNOŚCI WYCHOWAWCZE.

4. PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIA ZESPOŁU SZKÓŁ NR 3 W SANOKU – SPRAWCY CZYNU KARALNEGO LUB PRZESTĘPSTWA.

5. PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIA ZESPOŁU SZKÓŁ NR 3 W SANOKU – OFIARY CZYNU KARALNEGO.

6. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU AGRESYWNEGO ZACHOWANIA UCZNIA WZGLĘDEM SIEBIE LUB INNYCH W ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU.

7. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE NA TERENIE ZESPOŁU SZKÓŁ NR 3 W SANOKU ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPLYWEM ALKOHOLU, NARKOTYKÓW LUB INNYCH SUBSTANCJI ODURZAJĄCYCH.

8. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NIEUSPRAWIEDLIWIONEJ NIEOBECNOŚCI UCZNIA W ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU.

9. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL W ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU PODEJRZEWA, ŻE UCZEŃ JEST W POSIADANIU SUBSTANCJI PRZYPOMINAJĄCEJ NARKOTYK.

10. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK ZAMACHU, ZAMIARU PRÓBY SAMOBÓJCZEJ UCZNIA W ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU.

11. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO FUNKCJONARIUSZOWI PUBLICZNEMU – NAUCZYCIELOWI ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU.

12. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KORZYSTANIA PRZEZ UCZNIA W ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU Z TELEFONU KOMÓRKOWEGO ORAZ INNYCH ELEKTRONICZNYCH NOŚNIKÓW DŹWIĘKU I OBRAZU W CZASIE ZAJĘĆ LEKCYJNYCH I UROCZYSTOŚCI SZKOLNYCH.

13. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY UCZEŃ USKARŻA SIĘ NA ZŁE SAMOPOCZUCIE W CZASIE POBYTU NA TERENIE ZESPOŁU SZKÓŁ NR 3 W SANOKU.

14. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAGROŻENIA TERRORYSTYCZNEGO W ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU.

15. PROCEDURA REAGOWANIA NA EPIZOD PSYCHOTYCZNY UCZNIA W ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU.

16. PROCEDURA KONTAKTU Z MEDIAMI W SYTUACJI KRYZYSOWEJ W ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU.

17. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W WYPADKU STWIERDZENIA NA TERENIE ZESPOŁU SZKÓŁ NR 3 W SANOKU PRZYPADKÓW WSZAWICY.

18. PROCEDURA USTALANIA OKOLICZNOŚCI I PRZYCZYN WYPADKÓW UCZNIÓW I PRACOWNIKÓW SZKOŁY ORAZ POSTĘPOWANIA POWYPADKOWEGO W ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU.

19. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KRADZIEŻY W ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NEGATYWNEGO ZACHOWANIA UCZNIÓW NA TERENIE ZESPOŁU SZKÓŁ NR 3 W SANOKU

Podstawy prawne stosowanej procedury:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich /Dz. U. z 1982 r. Nr 35 poz. 228 z p. zm. - tekst jednolity Dz. z 2002 r. Nr 11 poz. 109 z / oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą /- regulująca zasady postępowania policji z nieletnimi sprawcami czynów karalnych, w myśl której Policja zgodnie z art. 37 ustawy, w wypadkach nie cierpiących zwłoki zbiera i utrwała dowody czynów karalnych, w razie potrzeby dokonuje ujęcia nieletniego, a także wykonuje czynności zlecone przez sędziego rodzinnego.
2. Zarządzenie Nr 590 Komendanta Głównego Policji z dnia 24 października 2003 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /Dz. U. Nr 35, poz. 230 z p. zm./.
4. Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii /Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198/.
5. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /Dz. U. Nr 30 poz. 179 z późn. zm./
6. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm./
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. /Dz. U. Nr 26, poz. 226/. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.
8. Ustawa Prawo Oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r.
9. Statut Zespołu Szkół nr 3 w Sanoku
10. Inne

Procedura postępowania w przypadku negatywnego zachowania ucznia, który:

- używa alkoholu lub innych środków psychoaktywnych w celu wprowadzenia się w stan odurzenia lub,
- pali papierosy lub,
- narusza zasady współżycia społecznego lub,

- systematycznie uchyla się od obowiązku szkolnego lub,
- udziela się w działalności grup przestępczych lub,
- popełnia czyn zabroniony.

I. Działania profilaktyczne:

1. Omówienie problematyki na Radzie Pedagogicznej – szkolenie wewnętrzne lub zewnętrzne.
2. Zapoznanie uczniów z konsekwencjami karnymi negatywnego zachowania – spotkanie z przedstawicielem Policji, Straży Miejskiej, innych służb.
3. Zapoznanie uczniów i rodziców ze sposobem postępowania w przypadku wytępienia negatywnego zachowania uczniów - wdrażanie procedury.
4. Analiza zagrożenia problemem – Zespół Kryzysowy.

II. Działania na wypadek zaistnienia przypadku negatywnego zachowania ucznia:

NAUCZYCIEL, który uzyskał informację o jednym z wyżej wymienionych symptomów:

1. dokumentuje zdarzenie, sporządzając dokładną notatkę,
2. przekazuje informację wychowawcy klasy, do której uczęszcza uczeń.

WYCHOWAWCA, który uzyskał informację o jednym z wyżej wymienionych symptomów:

1. informuje o fakcie dyrektora i pedagoga szkolnego,
2. wzywa do szkoły rodziców ucznia (prawnych opiekunów) i przekazuje im informację dotyczącą negatywnego zachowania ucznia,
3. w obecności rodziców (prawnych opiekunów) udziela uczniowi nagany, zobowiązuje do zaniechania negatywnego postępowania (w zależności od sytuacji),
4. rodziców (prawnych opiekunów) zobowiązuje do szczególnego nadzoru nad dzieckiem oraz do stałych kontaktów z wychowawcą klasy,
5. sporządza pisemne, krótkie sprawozdanie z rozmowy przeprowadzonej z rodzicami (prawnymi opiekunami), w którym umieszcza konkretne ustalenia z nimi zawarte, pod którymi strony zamieszczają swój czytelny podpis.

DYREKTOR SZKOŁY - w przypadku dalszego negatywnego zachowania ucznia, po spełnieniu wyżej wymienionych czynności wychowawcy:

1. wzywa rodziców do szkoły,
2. udziela w ich obecności nagany,
3. zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, a rodziców do bezwzględnego nadzoru nad dzieckiem i cotygodniowego kontaktu z wychowawcą, pedagogiem lub psychologiem szkolnym.

W przypadku, kiedy uczeń nadal przejawia jeden z ww. symptomów świadczących o jego demoralizacji, a rodzice (prawni opiekunowie) odmawiają współpracy z kadrami pedagogicznymi lub nie reagują na wezwania do stawienia się w szkole:

1. sporządza pisemną informację do policyjnego specjalisty ds. nieletnich,
2. kieruje wnioskiem o wsparcie działań wychowawczych wobec ucznia do sądu rodzinnego, opisując wszystkie zastosowane przez szkołę środki zaradcze.

III. Działania naprawcze.

1. Współpraca pomiędzy wychowawcą, dyrektorem, pedagogiem szkolnym – monitoring zachowania ucznia po interwencji zgodnej z procedurą.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU AGRESJI SŁOWNEJ UCZNIAM ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU

Podstawy prawne stosowanej procedury:

1. Zarządzenie Nr 590 Komendanta Głównego Policji z dnia 24 października 2003 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
2. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm./
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. /Dz. U. Nr 26, poz. 226/. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.
4. Statut ZESPOŁU SZKÓŁ NR 3 W SANOKU

I. Działania profilaktyczne:

1. Omówienie problematyki na Radzie Pedagogicznej – szkolenie wewnętrzne lub zewnętrzne.
2. Zapoznanie uczniów z konsekwencjami karnymi agresji słownej – spotkanie z przedstawicielem Policji, Straży Miejskiej, innych służb.
3. Zapoznanie uczniów i rodziców ze sposobem postępowania w przypadku wystąpienia agresji słownej - wdrażanie procedury.
4. Analiza zagrożenia problemem – Zespół Kryzysowy i Koordynator ds. Bezpieczeństwa.

II. Działania na wypadek zaistnienia przypadku agresji słownej ucznia:

1. Nauczyciel bądź pracownik szkoły będący świadkiem agresji słownej zobowiązany jest do: Natychmiastowej słownej i stanowczej reakcji na zaistniałą sytuację, tzn.:

- zareagować i powstrzymać dalszą agresję słowną - wyjaśnić z uczniem bądź uczennicą jego zachowanie;

- zgłosić fakt do wychowawcy bądź pedagoga szkolnego;

- zanotować zaistniałe zdarzenie w dzienniku uwag.

2. Wychowawca bądź pedagog szkolny przeprowadza rozmowę o charakterze ostrzegawczym z uczniem bądź uczniami biorącymi udział w zachowaniu agresywnym celem ustalenia przyczyn – konfrontacja zdarzenia.

3. Wychowawca bądź pedagog szkolny informuje uczniów o konsekwencjach zachowania agresywnego, zgodnych ze Statutem Szkolnym.

4. Wychowawca powiadamia rodziców o zaistniałej sytuacji. Fakt rozmowy z rodzicem wychowawca odnotowuje w dzienniku lekcyjnym (opis szczegółowy zdarzenia przechowuje w teczce wychowawcy).

5. W przypadku powtarzających się aktów agresji słownej lub pojawiającego się nasilenia przejawów agresji słownej u ucznia, wychowawca zwraca się z prośbą o pomoc do Dyrektora Szkoły.

6. Dyrektor Szkoły przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności rodziców i wychowawcy. Zobowiązuje rodziców do podjęcia przez ucznia terapii w celu radzenia sobie z agresją.

7. W przypadku braku poprawy zachowania ucznia, Dyrektor podejmuje działania dyscyplinujące zgodnie ze Statutem Szkoły, np. nagana dyrektora,

8. W przypadku agresji słownej skierowanej do nauczyciela lub innych pracowników szkoły, Dyrektor zobowiązany jest do podjęcia działań zgodnie z procedurą postępowania w przypadku przestępstwa przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu.

III. Działania naprawcze:

1. Współpraca pomiędzy wychowawcą, dyrektorem, pedagogiem szkolnym – monitoring zachowania ucznia po interwencji zgodnej z procedurą.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELA Z UCZNIEM w ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU SPRAWIAJĄCYM TRUDNOŚCI WYCHOWAWCZE

I. Działania profilaktyczne:

1. Omówienie problematyki na Radzie Pedagogicznej – szkolenie wewnętrzne lub zewnętrzne.

2. Zapoznanie uczniów z konsekwencjami niewłaściwego zachowania.

3. Zapoznanie uczniów i rodziców ze sposobem postępowania w przypadku ucznia sprawiającego trudności wychowawcze - wdrażanie procedury.

4. Analiza problemu – Zespół Kryzysowy.

II. Działania na wypadek zaistnienia przypadku ucznia sprawiającego trudności wychowawcze:

1. Nauczyciel – wychowawca ma obowiązek przeprowadzenia diagnozy sytuacji szkolnej i rodzinnej uczniów na początku roku szkolnego.

2. Nauczyciel podejmuje działania wychowawcze zmierzające do eliminacji trudności i rozwiązania problemów szkolnych ucznia.

3. Nauczyciel informuje rodzica o istniejących trudnościach i zapoznaje go ze swoim planem działań, jednocześnie zobowiązuje rodzica do rzetelnej współpracy.

4. W przypadku utrzymujących się trudności wychowawczych z uczniem nauczyciel inicjuje spotkanie z członkami zespołu wychowawczo – opiekuńczego celem uzyskania pomocy i wsparcia w przezwyciężaniu problemów wychowawczych.

5. Nauczyciel informuje rodzica ucznia o możliwości uczestniczenia w spotkaniu zespołu wychowawczo – opiekuńczego.

6. Nauczyciel opracowuje plan naprawczy w celu przezwyciężenia trudności ucznia wraz z pisemnym zobowiązaniem dla rodzica.

7. Pedagog we współpracy z wychowawcą klasy przeprowadza diagnozę problemów wychowawczych i emocjonalnych ucznia.

8. Wychowawca występuje do rodzica o zgodę na przeprowadzenie badań w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, rzetelnie informując rodzica o znaczeniu opinii w dalszej edukacji ucznia.

9. W przypadku braku zgody rodzica na przeprowadzenie badań w poradni ucznia, którego postępowanie zagraża bezpieczeństwu innych, nauczyciel postępuje zgodnie z procedurą dotyczącą postępowania z uczniem agresywnym.

10. Na najbliższym spotkaniu Rady Pedagogicznej nauczyciel szczegółowo zapoznaje grono nauczycielskie z zaistniałym problemem, przedstawia dotychczasowe działania oraz stan faktyczny na dany dzień.

III. Działania naprawcze:

1. Współpraca pomiędzy wychowawcą, dyrektorem, pedagogiem szkolnym i rodzicem – monitoring zachowania ucznia po interwencji zgodnej z procedurą.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIĄ W ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU – SPRAWCY CZYNU KARALNEGO LUB PRZESTĘPSTWA

I. Działania przeciwdziałające, zwracające uwagę na możliwość popełnienia przez ucznia czynu karalnego lub przestępstwa:

1. Szkolenie Rady Pedagogicznej na temat odpowiedzialności karnej dzieci i młodzieży.
2. Uświadamianie uczniów z konsekwencjami karnymi niewłaściwego zachowania - prelekcja, spotkania z przedstawicielami Policji, Straży Miejskiej.
3. Indywidualna praca z uczniem przejawiającym skłonności do działań karalnych.
4. Poznanie środowiska lokalnego i rodzinnego uczniów, zwrócenie uwagi na możliwość demoralizacji.
5. Zapoznanie z procedurą uczniów oraz rodziców i opiekunów.

II. Postępowanie wobec ucznia, sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa:

Nauczyciel bądź pracownik szkoły, który jest świadkiem powyższego działania ucznia, jest zobowiązany do:

1. Doprowadzenia sprawcy, jeżeli przebywa na terenie szkoły, pod opiekę pedagoga, psychologa, wicedyrektora lub dyrektora szkoły (powiadomienie o incydencie).
2. Zabezpieczenia ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa.
3. Współpracy z wychowawcą klasy w ustaleniu okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.

Wychowawca klasy jest zobowiązany do:

1. Powiadomienia rodziców/opiekunów prawnych sprawcy.
2. Ustalenia okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Sporządzenia notatki służbowej, przechowywania dokumentacji zdarzenia w teczkę wychowawcy.

Dyrektor szkoły jest zobowiązany do:

1. Niezwłocznego powiadomienia policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
2. Nadzoru przebiegu dochodzenia na terenie szkoły.

III. Działania naprawcze:

1. Po wystąpieniu zdarzenia, jeżeli jest to możliwe, Zespół Kryzysowy określa sposób postępowania.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU AGRESYWNEGO ZACHOWANIA UCZNIĄ WZGLĘDEM SIEBIE LUB INNYCH w ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU

I. Działania przeciwdziałające, zwracające uwagę na możliwość agresywnego zachowania ucznia:

1. Omówienie problematyki na Radzie Pedagogicznej – szkolenie wewnętrzne lub zewnętrzne.
2. Zapoznanie uczniów z procedurą w czasie godzin wychowawczych.
3. Zapoznanie rodziców z procedurą w czasie zebrania.
4. Poruszenie problematyki agresywnego zachowania, pomocy uczniom przejawiającym agresywne zachowanie oraz poszkodowanym w czasie spotkań z psychologiem, pedagogiem, wychowawcą klasy i innymi nauczycielami.

II. Nauczyciel bądź pracownik szkoły, który jest świadkiem agresywnego zachowania uczniów, jest zobowiązany do:

1. Natychmiastowej słownej i stanowczej reakcji na zaistniałą sytuację:
  - a) odizolowanie ucznia zachowującego się agresywnie od grupy,
  - b) w razie potrzeby wzywa pomoc (innego nauczyciela, pedagoga, pielęgniarkę),
  - c) udziela pomocy ofierze agresji i zabezpiecza pozostałych uczniów.
2. Jeżeli to możliwe, ustala przyczynę agresji. Przeprowadza rozmowę ze stronami konfliktu, uświadamiając im nieodpowiednie zachowanie. O zajściu informuje wychowawcę i pedagoga szkolnego.
3. Wychowawca informuje rodziców ucznia o jego agresywnym zachowaniu, zwracając uwagę na konieczność przeprowadzenia przez rodziców rozmowy z dzieckiem.
4. Uczeń, który dopuścił się zachowania agresywnego, otrzymuje uwagę do dziennika bądź też naganę wychowawcy klasy.
5. W przypadku konieczności zdyscyplinowania wyjątkowo agresywnego ucznia bądź nagminnie przejawiającego zachowania agresywne poinformowana zostaje policja w celu podjęcia interwencji zapewniającej bezpieczeństwo uczniom i pracownikom szkoły.
6. Jeśli zachowanie ucznia nie ulega poprawie, wychowawca zwraca się z pisemną prośbą o zgłoszenie się rodzica (prawnego opiekuna) do szkoły:
  - a) przeprowadza rozmowę z rodzicem (prawnym opiekunem), pogłębiając wiedzę na temat ucznia, jego rozwoju intelektualnego, społecznego, emocjonalnego,

b) na prośbę wychowawcy rozmowę przeprowadza pedagog szkolny (w obecności rodziców), analizując przyczyny zaburzonego zachowania ucznia, pomagając rodzicom w doborze metod wychowawczych,

c) brak zmiany w zachowaniu ucznia powoduje przeprowadzenie z nim rozmowy przez pedagoga szkolnego w obecności rodziców,

d) pedagog szkolny sporządza notatkę z rozmowy z uczniem i rodzicem, którą podpisuje zarówno uczeń jaki i rodzic.

7. W przypadku utrzymywania się nieprawidłowych relacji ucznia z rówieśnikami (pobicie, zaczepianie itp.), wychowawca wskazuje rodzicom potrzebę przeprowadzenia specjalistycznych badań psychologicznych, w celu otrzymania dalszych wskazówek dotyczących prowadzenia ucznia.

8. W sytuacji, kiedy uczeń w dalszym ciągu stwarza zagrożenie dla innych uczniów, dyrektor szkoły w porozumieniu z pedagogiem i wychowawcą ucznia kieruje wnioskiem do Sądu Rejonowego o zastosowanie środka wychowawczego zapobiegającego demoralizacji ucznia.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIĄ W ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU – OFIARY CZYNU KARALNEGO

Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego:

Nauczyciel, który był świadkiem zdarzenia karalnego bądź otrzymał informacje o takim fakcie jest zobowiązany do:

1. Udzielenia pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnienia jej udzielenia poprzez wezwanie pielęgniarki lub lekarza, w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń.
2. Niezwłocznego powiadomienia wychowawcy klasy oraz dyrektora szkoły.

Wychowawca klasy:

1. Powiadamia rodziców ucznia, pozostaje z uczniem do czasu przybycia rodziców/opiekunów prawnych.
2. Ustala okoliczności zdarzenia.
3. Wpisuje adnotacje w dzienniku lekcyjnym uczniom odpowiedzialnym za zdarzenie.
4. Sporządza notatkę służbową ze zdarzenia, przechowuje ją w teczkę wychowawcy.

Dyrektor szkoły:

1. Zawiadamia policję w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

2. Sprawuje nadzór lub wyznacza osoby odpowiedzialne za wyjaśnienie zdarzenia.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE W ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPLYWEM ALKOHOLU, NARKOTYKÓW LUB INNYCH SUBSTANCJI ODURZAJĄCYCH

I. Działania przeciwdziałające, zwracające uwagę na zachowanie wskazujące na spożycie przez ucznia alkoholu, narkotyków lub innych substancji odurzających:

1. Omówienie problematyki na Radzie Pedagogicznej – szkolenie wewnętrzne lub zewnętrzne.
2. Zapoznanie uczniów z procedurą w czasie godzin wychowawczych.
3. Zapoznanie rodziców z procedurą w czasie zebrania.
4. Wskazanie konsekwencji spożywania i uzależnienia od środków odurzających, alkoholu, narkotyków, problematyka alkoholizmu, narkomani poruszana na spotkaniach z psychologiem i pedagogiem szkolnym.
5. Działania wychowawców i innych nauczycieli na rzecz profilaktyki uzależnień.

II. Działania na wypadek podejrzeń nauczyciela co do ucznia, którego zachowanie wskazuje na spożycie alkoholu, narkotyków lub innych substancji odurzających:

1. Nauczyciel bądź pracownik szkoły, który podejrzewa, że uczeń może być pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających:
  1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
  2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
  3. Wzywa pielęgniarkę szkolną w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
  4. Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji - decyduje dyrektor szkoły, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia.
  5. Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, nawet gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu, odmawiają przyścia do szkoły, a jest on agresywny, bądź

swoim zachowaniem daje powód do zgorzenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości (stężenie we krwi powyżej 0,5 promila alkoholu lub w wydychanym powietrzu powyżej 25 mg w 1 dm³), policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych - na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.

6. Każdorazowy przypadek, w którym uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, dyrektor szkoły ma obowiązek zgłosić na policję.

7. Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia stanowi wykroczenie z art. 43 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

III. Działania naprawcze:

1. Zebranie Zespołu Kryzysowego – ustalenie dalszych etapów postępowania.
2. Pomoc pedagoga i psychologa szkolnego - kontakt z instytucjami państwowymi lub społecznymi.
3. Diagnoza wsparcia ucznia przez rodzinę, bliskich, znajomych.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL ZESPOŁU SZKÓŁ NR 3 W SANOKU PODEJRZEWA, ŻE UCZEŃ JEST W POSIADANIU SUBSTANCJI PRZYPOMINAJĄCEJ NARKOTYK

I. Działania przeciwdziałające, zwracające uwagę na możliwość posiadania substancji przypominającej narkotyki:

1. Szkolenie Rady Pedagogicznej na temat środków i substancji narkotycznych.
2. Indywidualne szkolenia lub udział w kursach, konferencjach dotyczących narkotyków, nauczycieli i innych pracowników szkoły.
3. Spotkanie młodzieży ze specjalistami od uzależnień, ze szczególnym zwróceniem uwagi na wygląd i zastosowanie środków odurzających.
4. Zapoznanie z procedurą uczniów oraz rodziców i opiekunów.

II. Działania na wypadek zaistnienia sytuacji.

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, itp.) ma prawo zażądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczek ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla Policji.
2. O swoich spostrzeżeniach nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
3. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości torby szkolnej, dyrektor szkoły wzywa Policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki Policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję.
5. Całe zdarzenie wychowawca wraz z nauczycielem podejmującym procedurę dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami i umieszcza w tezcze wychowawcy klasy.
6. Dalsze czynności wyjaśniające prowadzi Policja.
7. Szkoła podejmuje ostateczne decyzje dotyczące sprawy po przeprowadzeniu dochodzenia i otrzymaniu wyjaśnień od Policji.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NIEUSPRAWIEDLIWIONEJ NIEOBECNOŚCI UCZNIĄ w ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU

1. W przypadku utrzymującej się nieobecności ucznia bez powiadomienia szkoły przez rodziców (tydzień) wychowawca telefonicznie informuje rodziców o nieobecności ucznia w szkole, z prośbą o kontakt osobisty.
2. Jeżeli ujawniono wcześniejsze przypadki nieusprawiedliwionej nieobecności ucznia w szkole, wychowawca wykonuje telefon informujący rodziców o jego absencji w dniu jej wystąpienia.
3. Jeżeli nie ma możliwości kontaktu telefonicznego, mailowego lub rodzic dwukrotnie nie stawił się na umówione spotkanie z wychowawcą, zostaje wysłane pismem

zawiadomienia o absencji ucznia (listem poleconym przez sekretariat szkoły) z prośbą o kontakt rodzica ze szkołą.

4. W przypadku dalszego unikania kontaktu ze strony rodziców/opiekunów prawnych dyrektor szkoły przekazuje pisemną informację o nierealizowaniu obowiązku szkolnego przez ucznia i niedopełnieniu obowiązków przez rodziców/opiekunów prawnych.

5. Wysłanie ponownej informacji dyrektora do rodziców (patrz pkt.4) jest jednoznaczne z powiadomieniem sądu rodzinnego oraz organu prowadzącego szkołę o nierealizowaniu obowiązku szkolnego przez ucznia.

6. Środkiem egzekucji administracyjnej obowiązku szkolnego jest grzywna /art.121 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji – zmiana opublikowana w Dz. U . z 1996r. Nr 146, poz. 680/.

7. Sąd Rejonowy stosuje odpowiedni środek wychowawczy, zapobiegając w ten sposób demoralizacji ucznia.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA WYPADEK ZAMACHU, ZAMIARU PRÓBY SAMOBÓJCZEJ UCZNIĄ w ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 w SANOKU

Problem samobójstw wśród dzieci i młodzieży osiąga coraz większą skalę. Statystyki policyjne podają zatrważające dane liczbowe; odnoszą się one tylko do prób samobójczych ze skutkiem śmiertelnym; nie ma natomiast żadnego rejestru zachowań samobójczych bez skutku śmiertelnego.

Co skłoniło młodego człowieka do podjęcia tak tragicznego kroku? Na to pytanie nie znajdziemy odpowiedzi w statystykach policyjnych.

Naszym zadaniem, jako pedagogów, wychowawców, nauczycieli jest odpowiedzieć na to pytanie, odpowiednio wcześnie i umiejętnie zareagować na sygnały świadczące o sytuacji kryzysowej grożącej samobójstwem.

Motywy zamachów samobójczych wśród nastolatków ściśle związane są z w/w czynnikami.

Należą do nich:

1. Nieporozumienia rodzinne (rozbiecie rodziny, brak harmonii w wychowaniu, nadużywanie alkoholu przez rodziców, brak autorytetu rodziców, przesadne ograniczenia swobody i surowe nakazy, przemoc fizyczna i psychiczna).

2. Problemy szkolne.

3. Zawód miłosny.

4. Tragedie osobiste:

- choroba psychiczna,
- choroba przewlekła,
- śmierć bliskiej osoby,
- nagła utrata źródła utrzymania,
- złe warunki ekonomiczne.

5. Kryzysy rozwojowe związane z procesem dojrzewania.

6. Uzależnienie od leków, środków narkotycznych i substancji psychoaktywnych.

Procedura reagowania na wypadek zamachu, zamiaru próby samobójczej ucznia.

I. Działania przeciwdziałające, zwracające uwagę na możliwość popełnienia zamachu samobójczego.

1. Omówienie problematyki na Radzie Pedagogicznej – szkolenie wewnętrzne lub zewnętrzne.

2. Wdrażanie procedur przewidywania zamachów samobójczych – ankiety (w klasach pierwszych i innych wybranych klasach – koniec września oraz pod koniec I semestru i przed końcem roku szkolnego).

3. Analiza zagrożenia problemem samobójstw – Zespół Kryzysowy.

4. Zwracanie uwagi na uczniów przejawiających:

a) komunikaty niewerbalne o możliwości popełnienia próby samobójczej, np:

- „wolałbym nie żyć”,
- „wolałbym się nigdy nie urodzić”,
- „mam ochotę się zabić”,
- „już niedługo nie będziesz musiał się o mnie martwić”,
- „wątpię, czy przeżyję”,
- „wszystko jest bez sensu” itp.,

b) komunikaty werbalne o możliwości popełnienia próby samobójczej, np:

- obniżenie nastroju,
- przygnębienie,
- smutek,
- brak troski o wygląd zewnętrzny, unikanie kontaktów koleżeńskich,
- pilne regulowanie własnych spraw,
- rozdawanie cennych przedmiotów,
- szukanie pojednania z dawnymi przyjaciółmi,
- pisanie testamentu,

- przejawianie obsesyjnych zainteresowań na temat:
  - śmierci,
  - chorób śmiertelnych,
  - tematów religijnych,
  - życia pozagrobowego,
- czasem zachowania hiperaktywne i nadpobudliwość itp.

II. Działania na wypadek zaistnienia zamachu samobójczego.

1. Pracownik szkoły będący świadkiem zamachu samobójczego na terenie szkoły jest zobowiązany do udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej, wezwania Pogotowia Ratunkowego, poinformowania opiekunów prawnych, rodziców, dyrektora szkoły.
2. Zabezpieczenie miejsca zdarzenia, zapewnienie opieki uczniowi.
3. Dyrektor szkoły powiadamia organ prowadzący szkołę oraz kuratorium. Dyrektor szkoły powiadamia wyżej wymienione organy, jeśli powziął informacje o zamachu samobójczym ucznia także poza terenem szkoły.
3. Dyrektor szkoły powołuje niezwłocznie Zespół Kryzysowy.
4. Działania Zespołu Kryzysowego:
  - a) analiza zaistniałej sytuacji,
  - b) nawiązanie kontaktu z poszkodowanym lub jego rodziną (ustalenie stanu zdrowia dziecka),
  - c) zapewnienie wsparcia psychologicznego uczniowi oraz jego rodzinie,
  - d) powiadomienie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sanoku o zaistniałym zdarzeniu, nawiązanie współpracy z innymi instytucjami państwowymi w celu rozwiązania zaistniałego problemu,
  - e) bieżące monitorowanie sytuacji.

III. Działania naprawcze.

1. Dokonanie ryzyka ponowienia zamachu poprzez listę sprawdzającą.
2. Kontakt z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Sanoku w celu ustalenia strategii działań.
3. Diagnoza wsparcia ucznia przez rodzinę, bliskich, znajomych.

**PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO
FUNKCJONARIUSZOWI PUBLICZNEMU – NAUCZYCIELOWI w ZESPOLE
SZKÓŁ NR 3 W SANOKU**

I. Procedura postępowania w przypadku przestępstwa przeciwko nauczycielowi.

1. Jeżeli w stosunku do nauczyciela uczeń, rodzic lub inna osoba używa obelżywych wyzwisk, grożenia, opluwania, przyczepiania karteczek z obraźliwymi tekstami, rzucania przedmiotami, stosuje agresję fizyczną lub psychiczną, itp. to:

- a) nauczyciel o zaistniałej sytuacji powiadamia dyrektora szkoły, opisując okoliczności,
- b) wychowawca klasy w porozumieniu z nauczycielem sporządza pisemną notatkę, którą przechowuje w „teczce wychowawcy”,
- c) w przypadku popełnienia przestępstwa przez osobę pełnoletnią dyrektor szkoły zawiadamia policję,
- d) jeżeli sprawcą przestępstwa był uczeń, dyrektor w porozumieniu z wychowawcą, udziela nagany,
- e) dyrektor szkoły o wydarzeniu informuje rodziców/prawnych opiekunów,
- f) w przypadku ponownego popełnienia przestępstwa przez tego samego ucznia dyrektor szkoły zawiadamia policję.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KORZYSTANIA PRZEZ UCZNIĄ w ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU Z TELEFONU KOMÓRKOWEGO ORAZ INNYCH ELEKTRONICZNYCH NOŚNIKÓW DŹWIĘKU I OBRAZU W CZASIE ZAJĘĆ LEKCYJNYCH I UROCZYSTOŚCI SZKOLNYCH.

Zasady korzystania z telefonów komórkowych oraz innych elektronicznych nośników dźwięku i obrazu w czasie zajęć lekcyjnych i uroczystości szkolnych.

1. Podczas zajęć edukacyjnych obowiązuje uczniów całkowity zakaz używania telefonów komórkowych oraz innych elektronicznych nośników dźwięku i obrazu.
2. Przed rozpoczęciem zajęć edukacyjnych uczeń ma obowiązek wyłączyć i schować telefon lub inny elektroniczny nośnik dźwięku i obrazu.
3. Poza zajęciami edukacyjnymi (przerwy, czas przed i po zajęciach) sprzęt wymieniony wyżej może być używany w trybie „milczy”.
4. Nagrywanie dźwięku lub obrazu za pomocą sprzętu elektronicznego jest możliwe jedynie za zgodą osoby nagrywanej i fotografowanej.
5. Zaginięcie lub kradzież telefonu lub innego elektronicznego nośnika dźwięku i obrazu należy niezwłocznie zgłosić nauczycielowi lub wychowawcy.

6. Dyrektor po otrzymaniu informacji wychowawcy o możliwości popełnienia kradzieży zawiadamia policję.

I. Działania profilaktyczne:

1. Zapoznanie uczniów z zasadami korzystania z telefonów komórkowych oraz innych elektronicznych nośników dźwięku i obrazu w czasie zajęć lekcyjnych i uroczystości szkolnych podczas lekcji wychowawczej.

2. Przedstawienie uczniom procedury postępowania w przypadku korzystania z telefonu komórkowego oraz innych elektronicznych nośników dźwięku i obrazu w czasie zajęć lekcyjnych i uroczystości szkolnych podczas lekcji wychowawczej.

3. Zapoznanie rodziców z zasadami i procedurą postępowania w przypadku korzystania z telefonu komórkowego oraz innych elektronicznych nośników dźwięku i obrazu w czasie zajęć lekcyjnych i uroczystości szkolnych.

II. Działania na wypadek nieprzestrzegania przez ucznia zasad korzystania z telefonów komórkowych oraz innych elektronicznych nośników dźwięku i obrazu w czasie zajęć lekcyjnych i uroczystości szkolnych:

1. Naruszenie przez ucznia zasad używania telefonów komórkowych na terenie szkoły powoduje zabranie telefonu do depozytu znajdującego się w sekretariacie.

2. Po stwierdzeniu naruszenia zasad przez ucznia nauczyciel nakazuje wyłączenie aparatu oraz przejmuje urządzenie. Do zakończenia danych zajęć edukacyjnych przechowuje go w klasie.

3. Podczas przerwy międzylekcyjnej nauczyciel oddaje telefon do depozytu za pokwitowaniem (2 egzemplarze protokołu przekazania).

4. Nauczyciel przekazuje jeden egzemplarz pokwitowania uczniowi.

5. Opiekun prawny ucznia, na podstawie pokwitowania odbiera aparat lub inne urządzenie w sekretariacie szkoły.

6. Nauczyciel udziela upomnienia uczniowi, który naruszył obowiązujące w szkole zasady korzystania z telefonu komórkowego (informacja pisemna w dzienniku zajęć).

7. Wychowawca klasy udziela nagany uczniowi, który wielokrotnie narusza zasady korzystania z telefonu w szkole.

8. W nagłych przypadkach, w czasie trwania lekcji, rodzic/opiekun prawny może skontaktować się z uczniem dzwoniąc do sekretariatu szkoły.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY UCZEŃ USKARŻA SIĘ NA ZŁE SAMOPOCZUCIE W CZASIE POBYTU NA TERENIE ZESPOŁU SZKÓŁ NR 3 W SANOKU

I. Postępowanie nauczyciela w przypadku złego samopoczucia ucznia.

1. Nauczyciel po uzyskaniu informacji od ucznia dotyczących jego stanu zdrowia podejmuje następujące czynności:

- a) kontaktuje ucznia z pielęgniarką szkolną (poprzez woźną lub innego pracownika szkoły),
- b) jeśli stan zdrowia ucznia jest zły, nauczyciel lub pielęgniarka informują o tym fakcie wicedyrektora.

2. Wicedyrektor zawiadamia rodziców lub opiekunów o złym samopoczuciu dziecka i konieczności odebrania go ze szkoły.

3. Wicedyrektor szkoły lub wyznaczona przez niego osoba (pielęgniarka szkolna), sprawuje opiekę nad uczniem do czasu przybycia rodziców.

4. W przypadku nieobecności pielęgniarki nauczyciel kontaktuje się z wychowawcą klasy.

5. W przypadku nieobecności pielęgniarki i wychowawcy nauczyciel kontaktuje się z pedagogiem lub wicedyrektorem dyżurującym.

6. Niedopuszczalne jest wyrażenie zgody na samodzielny powrót dziecka do domu, nawet w przypadku telefonicznej rozmowy z rodzicami/opiekunami prawnymi.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAGROŻENIA TERRORYSTYCZNEGO w ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU

I. INFORMACJE OGÓLNE DOTYCZĄCE TERRORYZMU

Terroryzm, to szeroki termin oznaczający użycie siły lub przemocy w stosunku do osób lub własności, w celu: zastraszenia, wymuszenia lub okupu.

Skutki terroryzmu mogą obejmować znaczną liczbę ofiar, uszkodzenia budynków, zakłócenia w dostępie do podstawowych usług, takich jak: elektryczność, dostawy wody, opieka medyczna, telekomunikacja, komunikacja miejska.

W strukturach polskiej Policji funkcjonują pododdziały antyterrorystyczne i komórki minersko-pirotechniczne, specjalnie przygotowane do tego, aby zapobiegać i stawiać czoła aktom terroru. Najgroźniejszym z możliwych aktów terrorystycznych jest zamach bombowy. Specyfika zamachu bombowego polega na tym, że poszkodowanymi mogą być wszyscy, którzy znajdują się w polu rażenia ładunku wybuchowego.

Ofiarą zamachu może stać się każdy, kto będzie przebywał w pobliżu miejsca wybuchu. Nie mają na to wpływu jego poglądy polityczne lub stan majątkowy. Ofiarą może stać się również matka z dzieckiem na spacerze, emeryt czy też biznesmen wychodzący z banku.

W przypadku ataku terrorystycznego, szczególnie bombowego w większości przypadków ofiarami są ludzie, którzy nie mają nic wspólnego z działaniami politycznymi!

Zdarzają się przypadki, że podłożona bomba zostanie ujawniona przed eksplozją. Specjaliści posługują się w tym przypadku terminem "incydent bombowy".

Właściwe zachowanie w przypadku wystąpienia takiej sytuacji jest niezwykle ważne dla przebiegu zdarzenia, jego skutków i działania specjalistów policyjnych.

Informacji o zagrożeniu incydem bombowym nie wolno bagatelizować ani lekceważyć.

Podstawową cechą terroryzmu jest to, iż nie ma wyraźnych znaków ostrzegawczych o możliwości wystąpienia zamachu lub są one trudno dostrzegalne. Dlatego szczególnie ważne w profilaktyce jest zwracanie uwagi na to co dzieje się w najbliższym otoczeniu, np. podczas zakupów, w podróży, podczas uczestnictwa w imprezach masowych, uroczystościach religijnych i innych miejscach publicznych, gdzie przebywa duża liczba ludzi, a zwłaszcza w szkole.

Zainteresowania i uwagi wymagają:

- rzucające się w oczy nietypowe zachowania osób;
- pozostawione bez opieki przedmioty typu: teczki, paczki, pakunki itp.;
- osoby ubrane nietypowo do występującej pory roku;
- samochody, a w szczególności furgonetki pozostawione w nietypowych miejscach tj. w pobliżu kościołów lub miejsc organizowania imprez masowych, zgromadzeń, szkół.

II. DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE.

1. Omówienie problematyki terroryzmu na spotkaniu pracowników szkoły, przeszkolenie na wypadek zamachu bombowego lub innego aktu terroryzmu.
2. Zapoznanie uczniów z tematyką terroryzmu, ze szczególnym zwróceniem uwagi na postrzeganie zachowań nietypowych lub elementów nietypowych na terenie szkoły.
3. Przedstawienie zagrożeń terroryzmem podczas spotkań z rodzicami.

III. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W CZASIE ZAGROŻENIA TERRORYSTYCZNEGO.

1. Uczeń, który zauważył podejrzenie zachowujące się osoby lub przedmioty pozostawione bez opieki oraz przypuszcza, że może to być próba ataku terrorystycznego, natychmiast informuje nauczyciela lub innego pracownika szkoły.
2. Nauczyciel, który uzyskał informację o możliwości ataku terrorystycznego natychmiast informuje dyrektora szkoły lub wicedyrektora.
3. Dyrektor, który dowiedział się o podłożeniu ładunku wybuchowego lub przedmiotu niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia lub otrzymał telefon z informacją o zagrożeniu terrorystycznym, natychmiast zgłasza ten fakt służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo na tym terenie: najbliższej jednostce Policji lub Straży Miejskiej, władzom administracyjnym.
4. Przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby” użytkownicy pomieszczeń powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie celem odnalezienia przedmiotów nieznanego pochodzenia.
5. Podejrzanych przedmiotów **NIE WOLNO DOTYKAĆ!** O ich lokalizacji należy powiadomić dyrekcję szkoły.
6. Pomieszczenia ogólnodostępne (korytarze, klatki schodowe, windy, toalety, piwnice, strychy) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu sprawdzają i przeszukują osoby wyznaczone.
7. Do czasu przybycia Policji należy w miarę istniejących możliwości zabezpieczyć zagrożone miejsce, zachowując elementarne środki bezpieczeństwa, bez narażania siebie i innych osób na niebezpieczeństwo.
8. Po przybyciu Policji na miejsce, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją.
9. Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.
10. Jeśli zapadnie decyzja o ewakuacji, należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to na sprawne i bezpiecznie opuszczenie zagrożonego rejonu.
11. W czasie ewakuacji należy postępować zgodnie z instrukcją postępowania w czasie ewakuacji, chyba, że prowadzący akcją zdecydują inaczej.
12. Identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne Policji.

PROCEDURA REAGOWANIA NA EPIZOD PSYCHOTYCZNY UCZNIA w ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU

I. DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE.

1. Omówienie skutecznych metod reagowania – współpraca ze specjalistą.
2. Omówienie procedury w Zespole Kryzysowym.
3. Zapoznanie uczniów i nauczycieli z „10 tezami o schizofrenii”, zał. 1.
4. Opracowanie listy placówek zajmujących się udzielaniem pomocy osobom chorym psychicznie.

II. PROCEDURA POSTĘPOWANIA NA EPIZOD PSYCHOTYCZNY UCZNIA.

1. Nauczyciel będący świadkiem zdarzenia pozostaje w kontakcie z uczniem, nie pozostawia ucznia samego.
2. W czasie kontaktu z dzieckiem reaguje spokojnie, łagodnie, delikatnie.
3. Nauczyciel próbuje jak najszybciej, bez rozgłosu, przeprowadzić ucznia w spokojne, bezpieczne miejsce (gabinet pielęgniarki, sekretariat, pokój wicedyrektorów lub pedagoga szkolnego).
4. Nauczyciel o zaistniałej sytuacji jak najszybciej informuje dyżurującego wicedyrektora szkoły.
5. Wicedyrektor dyżurujący, nauczyciel lub wskazana przez niego osoba natychmiast zawiadamia pogotowie ratunkowe.
6. Wicedyrektor udziela informacji telefonicznej rodzicom/opiekunom prawnym.

III. DZIAŁANIA NAPRAWCZE.

1. Jeżeli uczeń wraca do szkoły po leczeniu szpitalnym (dłuższej nieobecności), należy przygotować klasę do odpowiedniego zachowania się. Zaplanować tematyczne zajęcia edukacyjne, spotkanie z psychologiem, itp.
2. Jeżeli uczeń nie wyraża chęci na informowanie klasy o chorobie, nie podejmować działań patrz pkt.1.
3. Zorganizować spotkanie nauczycieli ze specjalistą, określić wymagania wobec ucznia biorąc pod uwagę natężenie choroby i skutki uboczne stosowanych leków.
4. W miarę możliwości konsultować postępowanie wobec ucznia z lekarzem prowadzącym leczenie.
5. Udzielić wsparcia rodzicom, wskazać możliwości korzystania z form leczenia psychicznego dostępnych w PPP, PZP, przyszpitalnych grupach wsparcia.

Zał. 1

„ 10 TEZ O SCHIZOFRENII”.

Opracowanie na podstawie Informacji Światowego Towarzystwa Psychiatrycznego (WPA).

1. Schizofrenia jest chorobą i wymaga leczenia.
2. Schizofrenia jest chorobą o wielu wymiarach, nie tylko chorobą mózgu.
3. Schizofrenia jest nie tylko chorobą, jest także doświadczeniem chorej osoby i grupy najbliższej otaczającej tę osobę.
4. Schizofrenia nie jest tylko chorobą dziedziczną.
5. Schizofrenia nie jest chorobą nieuleczalną i rokowanie jest zróżnicowane.
6. Jest schizofrenia – nie ma „schizofreników”, obok chorych można dostrzec zdrowe aspekty funkcjonowania u każdej chorej osoby.
7. Chory nie przestaje być człowiekiem, osobą, obywatelem.
8. Chorzy nie zagrażają innym bardziej niż osoby zdrowe.
9. Chorzy oczekują szacunku, zrozumienia, pomocy.
10. Schizofrenia rzuca światło na pytania egzystencjalne wspólne chorym i zdrowym.

PROCEDURA KONTAKTU Z MEDIAMI W SYTUACJI KRYZYSOWEJ w ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU

1. Kontakt z mediami w sytuacji kryzysowej odbywa się w formie oficjalnych komunikatów.
2. W przygotowaniu oficjalnych komunikatów bierze udział Zespół Kryzysowy, należy podjąć współpracę z Wydziałem Oświaty Starostwa Powiatowego w Sanoku
3. Tylko dyrektor lub wyznaczona przez dyrektora osoba kontaktuje się z mediami, przekazuje niezbędne informacje.
4. Pozostali pracownicy szkoły nie udzielają informacji o kryzysie, nie wyrażają swoich opinii publicznie do czasu oficjalnego zakończenia sprawy.
5. Należy wyznaczyć miejsce oraz godzinę, gdzie będą udzielane informacje dotyczące zdarzenia.
6. Na zapytania ze strony mediów należy odpowiadać natychmiast, przekazując jedynie pewne informacje, unikając domysłów na temat prawdopodobnych przyczyn sytuacji kryzysowej.
7. W miarę możliwości należy zwołać konferencję prasową, której przewodniczący dyrektor szkoły lub osoba przez niego upoważniona.

8. Obecność kadry zarządzającej na konferencji jest obowiązkowa.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W WYPADKU STWIERDZENIA NA TERENIE ZESPOŁU SZKÓŁ NR 3 w SANOKU W PRZYPADKU WSZAWICY

1. W przypadku podejrzenia o występowanie wszawicy wśród dzieci i młodzieży szkolnej, pielęgniarka szkolna przeprowadza kontrolę czystości wśród uczniów, których rodzice wyrazili zgodę na objęcie ich przeglądem.
2. W przypadku stwierdzenia występowania wszawicy u dzieci pielęgniarka informuje rodziców o konieczności wykonania wśród wszystkich domowników zabiegów leczniczych.
3. Na czas leczenia uczeń nie powinien uczęszczać na zajęcia szkolne.
4. Po zakończeniu terapii uczeń jest poddany ponownemu przeglądowi higieny w gabinecie pielęgniarki szkolnej.
5. W celu ograniczenia występowania choroby pielęgniarka szkolna dokonuje przeglądu całej klasy, do której uczęszcza uczeń chory, a także przeglądu klas jego rodzeństwa.
6. Pielęgniarka informuje dyrekcję szkoły o skali zjawiska, natomiast rodzicom przekazuje informacje o stanie czystości włosów i skóry głowy ich dzieci oraz informacje dotyczące przeprowadzenia koniecznych zabiegów higienicznych.
7. W miarę potrzeby Dyrektor organizuje działania edukacyjne dotyczące ww. problematyki skierowane do dzieci, rodziców, opiekunów prowadzone przez pielęgniarkę szkolną.
8. Wychowawca lub pielęgniarka przekazuje informację wszystkim rodzicom klas, w których występują przypadki wszawicy o konieczności systematycznego sprawdzenia czystości skóry głowy i włosów u dzieci.
9. W przypadku występowania trudności w rozwiązywaniu problemu np. w rodzinach o niskim statusie socjoekonomicznym należy podjąć współpracę z władzami samorządowymi (pomocą społeczną), w celu udzielenia wsparcia tym rodzinom w rozwiązywaniu problemu wszawicy wśród wszystkich domowników.

PROCEDURA USTALANIA OKOLICZNOŚCI I PRZYCZYN WYPADKÓW UCZNIÓW I PRACOWNIKÓW SZKOŁY ORAZ POSTĘPOWANIA POWYPADKOWEGO w ZESPOLE SZKÓŁ NR 3 W SANOKU

I.1. Za wypadek ucznia/pracownika uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z realizacją zajęć edukacyjnych/z wykonywaniem pracy:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez ucznia/pracownika zwykłych czynności lub poleceń nauczycieli/ przełożonych,
- podczas lub w związku z wykonywaniem przez ucznia/pracownika czynności (bez polecenia) w czasie pozostawiania ucznia pod nadzorem pedagogicznym szkoły/ w czasie wykonywania obowiązków pracowniczych,
- podczas zajęć rekreacyjno-sportowych wynikających z realizacji zadań programowych szkoły,
- w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji zakładu pracy w drodze między siedzibą zakładu pracy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

2. Za śmiertelny wypadek ucznia/pracownika uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć w okresie nie przekraczającym 6 miesięcy od dnia wypadku.

3. Za ciężki wypadek ucznia/pracownika uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, takie jak: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności rozrodczej lub inne uszkodzenie ciała albo rozstroju zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, całkowita lub częściowa niezdolność do nauki/pracy w szkole albo trwałe, istotne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

4. Za zbiorowy wypadek ucznia/pracownika uważa się wypadek, któremu w wyniku tego samego zdarzenia uległy co najmniej dwie osoby.

II. Postępowanie pracownika szkoły w czasie zaistnienia wypadku.

1. Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pomocy przedmedycznej oraz sprowadzając pomoc (pogotowie ratunkowe, pielęgniarkę szkolną, inną osobę pełnoletnią).

2. Pracownik szkoły, który przyjął informację o wypadku śmiertelnym, ciężkim, zbiorowym jest zobowiązany do zabezpieczenia miejsca wypadku do czasu ustalenia okoliczności i przyczyn w sposób wykluczający:

- dopuszczenie do miejsca osób niepowołanych,
- zmiany położenia przedmiotów, które spowodowały wypadek lub pozwolą odtworzyć jego okoliczności. Dokonywanie zmian w miejscu wypadku jest dopuszczalne, jeżeli zachodzi konieczność ratowania osób lub mienia albo zapobieżenia grożącemu niebezpieczeństwu.

W sytuacji innego wypadku zespół powypadkowy ustala okoliczności i przyczyny na podstawie rozmów przeprowadzonych z poszkodowanym i świadkami wypadku.

3. Każdy wypadek jaki zdarzył się na terenie szkoły lub podczas zajęć organizowanych przez szkołę poza jej terenem, należy zgłosić niezwłocznie na obowiązującym druku znajdującym się w sekretariacie szkoły. Obowiązek zgłoszenia dotyczy rodziców, opiekunów prawnych, pracowników szkoły.

4. O wypadku śmiertelnym, ciężkim, zbiorowym należy poinformować niezwłocznie Dyrektora Zespołu, a w razie jego nieobecności dyżurującą kadrę kierowniczą.

5. Dyżurująca kadra kierownicza informuje o wypadku:

- rodziców poszkodowanego (prawnych opiekunów),
- szkolnego inspektora BHP, społecznego inspektora pracy,
- o wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym – prokuratora i kuratora oświaty,
- o wypadku do którego doszło w wyniku zatrucia – inspektora sanitarnego.

6. Zespół powypadkowy ustala okoliczności i przyczyny wypadku natychmiast po otrzymaniu wiadomości o wypadku, a w szczególności:

- dokonuje oględzin miejsca wypadku, stanu technicznego urządzeń oraz bada warunki wykonywania pracy i inne okoliczności, które mogły mieć wpływ na powstanie wypadku,
- prowadzi rozmowę z poszkodowanym (o ile stan zdrowia na to pozwala), świadkami wypadku,
- w miarę potrzeby zasięga opinii lekarza lub innych specjalistów.

7. Poszkodowany uczeń reprezentowany przez rodzica lub opiekuna prawnego i pracownik ma prawo zgłoszenia uwag i zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole powypadkowym wg. obowiązujących przepisów, o czym zespół powypadkowy jest zobowiązany pouczyć pracownika i ucznia (rodzica lub opiekuna prawnego).

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KRADZIEŻY NA TERENIE ZESPOŁU SZKÓŁ NR 3 W SANOKU

Kradzież (art. 278 kk) - zabór cudzej rzeczy w celu przywłaszczenia. Pod pojęciem zaboru rozumie się fizyczne wyjęcie rzeczy spod władztwa właściciela. Dotyczy to również przedmiotu pozostawionego przez niego w znanym mu miejscu w zamiarze późniejszego jej zabrania. Wymóg dokonania zaboru oznacza, że nie jest możliwa kradzież rzeczy znalezionej przez sprawcę lub jemu powierzonej. Nie wyklucza to odpowiedzialności za inne przestępstwo, a mianowicie za przywłaszczenie.

Kradzież rzeczy ruchomej o wartości nieprzekraczającej 250 zł stanowi wykroczenie (art. 119 k.w.). Wartość przedmiotu przestępstwa nie ma znaczenia przy zaborze karty bankomatowej. Wykroczeniem pozostaje również zabór w celu przywłaszczenia cudzej rzeczy ruchomej przedstawiającej wartość niemajątkową, np.: pamiątkowy dyplom dla właściciela lub zdjęcie osoby najbliższej (art. 126 § 1 k.w.).

Wymienione zachowania są **czynem karalnym** w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat. Natomiast z **przestępstwem** mamy do czynienia wtedy, jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń, po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny.

W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat, należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia prokuratora lub policję (art. 4 Upn i art. 304 Kpk).

Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zagubienie, zniszczenie, pozostawienie bez nadzoru nauczyciela lub innego pracownika szkoły, przedmiotów wartościowych (np.: telefon, torba, plecak, przedmioty audiowizualne, zegarek). Przedmioty wartościowe uczeń przynosi do szkoły na własną odpowiedzialność.

I. W przypadku, gdy nauczyciel lub inny pracownik szkoły jest świadkiem kradzieży lub został poinformowany przez uczniów o dokonaniu kradzieży przez innego ucznia na terenie szkoły, jest zobowiązany do podjęcia następujących działań:

1. Niezwłocznie powiadomić o kradzieży Dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego, wychowawcę.
2. Ustalić okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Wskazać sprawcę (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) Dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu.

4. W przypadku ustalenia sprawcy nakłonić go do zwrotu skradzionej rzeczy, powiadomić dyrekcję szkoły i rodziców ucznia.

5. Sporządzić notatkę służbową dotyczącą zaistniałego zdarzenia.

II. W przypadku wyjaśnienia zajścia, sprawca jest zobowiązany do naprawienia szkody.

III. Uczeń, za swoje postępowanie, zostaje ukarany zgodnie ze Statutem ZESPOŁU SZKÓŁ

IV. Dyrektor szkoły, po przyjęciu zawiadomienia i wyjaśnień od nauczyciela lub innego pracownika szkoły o kradzieży, informuje odpowiednie służby.